

Kliofest 2019. – festivalu povijesti posvećene različite teme

Kliofest 2019., festival povijesti, ove se godine održavao na nacionalnoj razini 17. svibnja. Međutim, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru održao je svoje aktivnosti u okviru njegova programa 9. svibnja 2019., na dan kad je 9. svibnja 2005., dakle prije 14. godina, potpisan Ugovor o radu Zavoda u Bjelovaru između Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, s jedne, te Grada Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije, s druge strane, kao suosnivača Zavoda.

Sudionike je pozdravio domaćin upravitelj Gradskog muzeja Bjelovar Milan Pavlović, akademski slikar, a u ostvarivanju programa sudjelovali su prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, voditelj Zavoda u Bjelovaru, prof. dr. sc. Vladimir Strugar, upravitelj Zavoda u Bjelovaru, dr. sc. Goran Jakovljević i dr. sc. Željko Karaula, autori objavljenih članaka u časopisu *Radovi* Zavoda u Bjelovaru, broj 12, 2018.

U dramskom su programu sudjelovale učenice IV. razreda Medicinske škole Bjelovar: Morana Brljak, Kristina Jaković i Martina Lukčić s mentoricom prof. Dubravkom Grganić Rožman.

Četiri su izlaganja bila posvećena predstavljanju časopisa *Radovi* Zavoda u Bjelovaru, broj 12, 2018., u kojem je objavljeno dvanaest članaka sa znanstveno-stručnog skupa održanog 28. rujna 2018. pod nazivom *Prilozi za povijest gradova Bjelovarsko-bilogorske županije*.

Prof. dr. sc. Slobodan Kaštela prikazao je sadržaj održanog 14. skupa u organizaciji Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru pod nazivom *Prilozi za povijest gradova Bjelovarsko-bilogorske županije*. Podsjetio je da su se autori u izlaganjima bavili društvenim i gospodarskim problemima na području Bjelovarsko-bilogorske županije, odnosno obilježjima pet njegovih gradova, a to su Bjelovar, Čazma, Daruvar, Garešnica i Grubišno Polje. Istaknut je cilj Zavoda u Bjelovaru da pripremi monografiju o svakom gradu jer reprezentativnu monografiju pod nazivom *Povijest Bjelovara: naseljavanje, vojna uprava, slobodni grad* (2013.) već ima Grad Bjelovar, a uskoro će je imati i Grad Grubišno Polje (2019.), dok je pred završetkom projekt *Povijest Daruvara*. Osim toga, proučavanje povijesti gradova Bjelovarsko-bilogorske županije dat će još jedan rezultat, a to je knjiga pod nazivom *Povijest gradova Bjelovarsko-bilogorske županije: Kronologija*.

Prof. dr. sc. Slobodan Kaštela govorio je i o nekim inovacijama u časopisu *Radovi* Zavoda u Bjelovaru, a što se odnosi na dvoje: sudjelovanje članova iz drugih zemalja

u radu njegova uredništva (Mađarska, Češka Republika, Poljska) i referiranje člana u šest svjetskih referentnih baza podataka (SCOPUS, ERIH PLUS, *European Reference Indeks for the Humanities and Social Sciences*; C.E.E.O.L., *Central and Eastern European Online Library*; OAJI, *Open Academic Journal Index*; DOAJ, *Directory of Open Access Journals*). Tako je autorima časopis stvorio uvjete i mogućnost za znanstveno napredovanje.

Prof. dr. sc. Vladimir Strugar prikazao je temeljne podatke empirijskoga istraživanja o kretanju broja učenika u osnovnim školama na školskim područjima Bjelovarsko-bilogorske županije od školske godine 1969./70. do 2018./19. Proučavani predmet istraživanja pripada demografiji, odnosno školskoj demografiji, koja proučava zakonitosti razvoja, strukture i kretanja djece, mladih i studenata. Istraživanje ukazuje na opadanje prirodnog prirasta, što se pokazuje u opadanju nataliteta, negativnom saldu migracije i starenju stanovništva te demografskim ratnim gubitcima. U osnovnim školama manje je ukupno 10.323 učenika ili 54,9% od 1969./70. do 2018./19., a u Republici Hrvatskoj, u istom razdoblju, manje je 44,6% učenika. Na pet školskih područja najizraženije je smanjenje broja učenika na grabišnopoljskom području (72,7%), a zatim slijedi daruvarsko (66,1%), garešničko (58,1%), čazmansko (53,7%) i bjelovarsko područje (40,8%). Na temelju podataka o ulazu (upisu učenika) i izlazu (završavanje osnovne škole) može se dosta pouzdano predvidjeti daljnje smanjivanje broja učenika u osnovnom školstvu. Pred politikom općenito, a posebno obrazovnom politikom veliki su izazovi i poslovi jer je prijeko potrebno izraditi populacijsku politiku na državnoj (urediti zakone, standarde) i lokalnoj razini (korekcija mreže osnovnih škola, stvarati uvjete da svaka škola pripremi projekciju vlastita razvoja).

Dr. sc. Goran Jakovljević autor je članka *Rimski Daruvar*. Sudionike je upoznao s temeljnim rezultatima arheoloških istraživanja na području Daruvara. Naglasio je nedostatak sustavnih arheoloških istraživanja, ali na temelju slučajnih reprezentativnih nalaza može se smatrati da su postojale tri glavne cjeline: civilno naselje na padinama Starog Slavika, balneološki dio s hramom na prostoru današnjeg Julijeva parka te forum na mjestu današnjega središnjeg trga. Istaknuto je kako su istraživanja Gradskog muzeja Bjelovar na području oko židovskog groblja na Starom Slaviku prvi put registrirala ostatke rimske arhitekture u vidu objekata vjerojatno vojne namjene te ostatke perimetralnog zida, koji je okruživao cijelo naselje.

U časopisu *Radovi* objavljen je članak dr. sc. Željka Karaule *Politička povijest Grubišnog Polja*. Autor je prezentirao politička događanja u Grubišnom Polju između dva svjetska rata. Između više burnih događaja izdvojio je seljačke pobune 1920. godine, koje je vodila Hrvatska pučka seljačka stranka protiv centralizma i represije nove jugoslavenske države. Prikazani su statistički podatci o nacionalnoj i vjerskoj

strukturi stanovništva koji govore o višenacionalnoj i viševjerskoj sredini. Autor je razmatranje posvetio i parlamentarnim izborima i njihovim rezultatima (npr. 1923., 1925., 1927., 1938.). Pokazuje kako je već od prvih izbora hrvatsko nacionalno pitanje dominiralo svim izborima do kraja prve jugoslavenske države. Spominje se utjecaj političkih stranaka i njihovih vođa (Hrvatska seljačka stranka i Stjepan Radić, Pribičevićeva Demokratska stranka i dr.). Dvije nacionalne zajednice – hrvatska i srpska – bile su dobro integrirane u tamošnju društvenu zajednicu i politički je život prolazio bez većih antagonizama i sukoba.

U završnom dijelu predstavljanja časopisa *Radovi Zavoda u Bjelovaru* ravnateljica Državnog arhiva Bjelovar Martina Krivić Lekić predstavila je projekt pod nazivom *Topoteka Bjelovar*, a njezina je svrha prikupljati fotografije, dokumente i videozapise o prošlosti Grada Bjelovara.¹

VLADIMIR STRUGAR

Sudionici na Festivalu povijesti. Slijeva: dr. sc. Goran Jakovljević, dr. sc. Željko Karaula, prof. dr. sc. Slobodan Kaštela, prof. dr. sc. Vladimir Strugar i Milan Pavlović

¹ Vidjeti: <https://bjelovar.topoteka.net/>